

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 559/2017-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Lajosa Mészárosa v konaní o sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED], obe [REDACTED], zastúpených advokátom Mgr. Dr. Antonom Kušnírom, Jána Reka 13, Žilina, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 48/2014, za účasti Okresného súdu Bratislava I takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 48/2014 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 48/2014 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume každej po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktorú im j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 312,34 € (slovom trisťodvanásť eur a tridsaťštyri centov) na účet ich právneho zástupcu Mgr. Dr. Antona Kušníra, Jána Reka 13, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. januára 2017 doručená s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľky“), obe [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom Mgr. Dr. Antonom Kušnírom, Jána Reka 13, Žilina, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 48/2014 [(ďalej aj „napadnuté konanie“) pôvodne vedenom Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 17 C 115/2013, pozn.]. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o žalobe o neplatnosť právneho úkonu. Právny zástupca s'ťažovateľiek na výzvu ústavného súdu z 12. januára 2017 doplnil ich s'ťažnosť o splnomocnenie podaním, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 1. februára 2017.

Sťažovateľky v sťažnosti okrem iného uvádzajú:

„Dňa 12. 04. 2013 bola na Okresnom súde Žilina podaná žaloba o neplatnosť právneho úkonu. Uvedená vec bola evidovaná pod sp. zn.: 17 C 115/2013.

Dňa 23. 04. 2013 bolo zo strany Okresného súdu Žilina zaslané poučenie navrhovateľa v zmysle § 114 ods. 2 OSP.

Dňa 02. 07. 2013 bolo zo strany OS Žilina doručené sťažovateľkám postúpenie veci na Okresný súd Bratislava II.

Dňa 25. 07. 2013 Okresný súd Bratislava II. doručil predvolanie na pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť 04. 12. 2013 pod spisovou značkou 50 C/186/2013, ktoré bolo zrušené z dôvodu predloženia spisu Krajskému súdu Bratislava v zmysle § 105 ods. 3 OSP na rozhodnutie o miestnej príslušnosti súdu.

Dňa 17. 02. 2014 bolo zo strany Krajského súdu Bratislava zaslané uznesenie o miestnej príslušnosti Okresného súdu Bratislava I.

Dňa 03. 11. 2015 bolo zo strany Okresného súdu Bratislava I. zaslané uznesenie s výzvou na odstránenie väd návrhu.

Dňa 23. 11. 2015 bolo doručené súdu oprava časti návrhu...

Dňa 21. 04. 2016 bola podaná sťažnosť zo strany sťažovateľiek na prietahy v súdnom konaní, na ktorú reagoval Okresný súd Bratislava I. upovedomením o spôsobe vybavenia sťažnosti doručeným do AK dňa 27. 07. 2016.

Predsedička Okresného súdu Bratislava I. [REDAKOVANÉ] označila sťažnosť ako dôvodnú a odôvodnila prietahy tým, že došlo k viacnásobnému prerozdeleniu spisov oddelenia 18 C po odchode pôvodnej sudkyne [REDAKOVANÉ] do starobného dôchodku.

Napriek uvedenému, k dnešnému dňu, t. j. 31. 12. 2016 súd nevykonal žiaden ďalší úkon, ktorý by smeroval k účelnému poskytnutiu ochrany práva navrhovateľiek.

Týmto konaním je sťažovateľkám znemožňované uplatnenie svojich práv na súdnu ochranu, a to hlavne z dôvodu, že súd vo veci nekoná bez prietahov.“

Sťažovateľky na základe uvedeného navrhujú, aby ústavný súd prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľiek:

v rade 1, [REDACTED]...

v rade 2, [REDACTED]...

na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (v texte sťažnosti aj právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) postupom Okresného súdu Bratislava I. v konaní vedenom pod spis. zn.: č. k.: 18 C/48/2014 bolo porušené.

2. Okresnému súdu Bratislava I. v konaní vedenom pod spis. zn. č. k.: 18 C/48/2014 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietahov.

3. Sťažovateľkám v rade 1/ [REDACTED]...v rade 2/ [REDACTED]... priznáva finančné zadosťučinenie každej jednotlivo v sume 2.000,- EUR, ktoré je Okresný súd Bratislava I. povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I. je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia vo výške... spolu 459,68 € na účet právneho zástupcu Mgr. Dr. Antona Kušníra...“

Ústavný súd na predbežnom prerokovaní uznesením č. k. II. ÚS 559/2017-14 z 12. septembra 2017 prijal sťažnosť na ďalšie konanie (§ 25 ods. 1 a 3 zákona o ústavnom súde).

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 19. októbra 2017 predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ju vyzval, aby sa vyjadrila aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 SprV/183/2017 z 9. novembra 2017, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 14. novembra 2017, okrem iného uviedla:

„I.

Zákonná sudkyňa, [REDACTED] sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila dňa 31. 10. 2017, ktorej vyjadrenie prikladám v prílohe. Chronologický prehľad úkonov vykonaných v spise sp. zn. 18 C 48/2014 sa nachádza v prílohe.

II.

Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľky podali sťažnosť na prietahy v konaní sp. zn. 18 C 48/2014 v roku 2016. Potvrdzujem, že predmetnú sťažnosť v správnom denníku evidujeme a bola riešená pod Spr. 2199/2016.

III.

Z prehľadu úkonov vyplýva, že na celkovú dĺžku konania mali vplyv nasledujúce skutočnosti:

- od podania žaloby na Okresný súd v Žiline, t. j. od 12. 04. 2013 prebiehali procesné úkony smerujúce k postúpeniu spisu miestne príslušnému súdu. Predmetná vec bola tunajšiemu súdu postúpená Okresným súdom Bratislava II dňa 16. 01. 2014, a to po rozhodnutí Krajského súdu v Bratislave o miestnej príslušnosti tunajšieho súdu, pričom vec po pridelení zákonnému sudcovi bola vrátená Okresnému súdu Bratislava II, nakoľko v spise chýbali doručky o doručení Krajského súdu v Bratislave. Spis bol vrátený tunajšiemu súdu dňa 06. 03. 2014 a vec bola pridelená ďalšiemu zákonnému sudcovi,

- v konaní došlo päťkrát k zmene zákonného sudcu a vec bola od začiatku konania doposiaľ pridelená na prejednanie piatim zákonným sudcom,

- tunajší súd realizoval procesné úkony smerujúce k príprave veci na pojednávanie v zmysle § 167 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok.

Tunajší súd vec prejednával až od 06. 03. 2014, kedy bol spis tunajšiemu súdu postúpený, preto za čas do postúpenia veci tunajší súd nemôže niesť zodpovednosť.

K predĺženiu konania sp. zn. 18 C 48/2014 prispeli aj samotné sťažovateľky, a to doručením žaloby s vadami, ktoré tunajší súd musel odstraňovať. Mám za to, že sa jedná o skutkovo a právne zložitú vec vzhľadom k tomu, že predmetom konania je sťažovateľkami žalobou uplatnených pôvodne 11, v súčasnosti 10 rôznych nárokov.

IV.

Konečné rozhodnutie ponechávam na zváženie Ústavnému súdu Slovenskej republiky a v prípade záveru, že právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov porušené bolo, žiadam, aby súd zvážil dôvodnosť a primeranosť finančného zadosťučinenia a nepriznal sťažovateľkám finančné zadosťučinenie v celej uplatnenej výške s poukazom na predmet sporu a na skutočnosť, že tunajší súd toho času priebežne koná, pričom vo veci sp. zn. 18 C 48/2014 bol vytýčený termín pojednávania na deň 12. 12. 2017...

Spis Vám zašleme následne po pojednávaní.“

Z vyjadrenia zákonnej sudkyne vo veci vyplynulo: „Agenda oddelenia 18 C mi bola ako zákonnému sudcovi pridelená na vybavenie na základe Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava I dňa 08. 12. 2015.

V čase prevzatia agendy odd. 18 C sa v oddelení nachádzalo cca 500 nerozhodnutých a nevybavených vecí, ku ktorým mesačne pribúda nový nápad. Z časových a kapacitných dôvodov nebolo a nie je reálne zabezpečiť kontinuálne konanie vo všetkých veciach odd. 18 C popri plnení všetkých úloh tvoriacich náplň práce sudcu.

V právnej veci sťažovateľa prebiehala na úrovni vyššieho súdneho úradníka príprava veci na pojednávanie, t. j. postup podľa § 167 CSP a 25. 06. 2017 mi bola vec predložená za účelom stanovenia termínu pojednávania...

V predmetnej veci boli vykonané nasledovné úkony:

06. 03. 2014 – bol prijatý návrh na začatie konania v predmetnej veci na Okresný súd Bratislava I po postúpení spisu Okresným súdom Bratislava II, vec bola pridelená sudcovi [REDACTED]

10. 03. 2014 – pokyn sudkyne pre VSÚ na odstránenie väd návrhu

16. 03. 2015 – bol spis na základe dodatku č. 2 k rozvrhu práce na rok 2015 zo dňa 11. 03. 2015 pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudcovi [REDACTED] z dôvodu odchodu sudkyne [REDACTED] do starobného dôchodku

14. 07. 2015 – bol spis na základe dodatku č. 5 k rozvrhu práce na rok 2015 zo dňa 09. 07. 2015 pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudcovi [REDACTED] z dôvodu, že [REDACTED] bola dňa 17. 06. 2015 odvolaná z funkcie sudcu

04. 09. 2015 – žiadosť o súčinnosť, Okresný súd Bratislava V žiada o oznámenie pod akou spisovou značkou sa vec vedie a v akom štádiu sa konanie nachádza

16. 10. 2015 – Okresný súd Bratislava V urguje vybavenie svojej žiadosti

26. 10. 2015 – vybavenie žiadosti Okresného súdu Bratislava V oznámením o stave veci a spisovej značke

26. 10. 2015 – uznesením sp. zn. 18 C 48/2014-74 súd vyzval navrhovateľku v 1. a 2. rade, aby odstránila v lehote 20 dní od doručenia uznesenia vady návrhu (doručené právnenému zástupcovi 03. 11. 2015)

26. 11. 2015 – navrhovateľka v 1. a 2. rade prostredníctvom svojho právneho zástupcu doručili súdu podanie zo dňa 23. 11. 2015 v ktorom opravili časť svojho návrhu

08. 12. 2015 – bol spis na základe dodatku č. 9 k rozvrhu práce na rok 2015 zo dňa 04. 12. 2015 pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudcovi [REDACTED]

25. 04. 2016 – bola súdu prostredníctvom právneho zástupcu navrhovateľky v 1. a 2. rade sťažnosť na prieťahy v súdnom konaní zo dňa 20. 04. 2016

26. 04. 2016 – žiadosť o informáciu o stave konania, Okresný súd Bratislava V žiada informácie o stave konania k spisu sp. zn. 1 CbZm 219/2015

01. 06. 2016 – mail: žiadosť o informáciu o stave konania, Okresný súd Bratislava V žiada informácie o stave konania k spisu sp. zn. 1 CbZm/219/2015

08. 06. 2016 – urgencia žiadosti o informáciu o stave konania, Okresný súd Bratislava V žiada informácie o stave konania k spisu sp. zn. 1 CbZm/219/2015

06. 07. 2016 – oznámenie o stave konania – oznámenie, že tunajší súd vyzval navrhovateľa v 1. a 2. rade uznesením na odstránenie väd návrhu

04. 07. 2016 – pokyn na predloženie spisu na sekretariát predsedníčky súdu za účelom vybavenia sťažnosti na prieťahy v konaní

14. 07. 2016 – upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti

24. 08. 2016 – urgencia žiadosti o stave konania, Okresný súd Bratislava V žiada informácie o stave konania k spisu sp. zn. 1 CbZm/219/2015

20. 09. 2016 – pokyn na zaslanie oznámenia o stave konania spolu so zaslaním oznámenia

20. 01. 2017 uznesenie, č. k. 18 C 48/2014-92, podľa § 167 ods. 3 C. s. p.; súd vyzval žalobcov v 1 a 2. rade, aby sa vyjadrili k vyjadreniu žalovaného zo dňa 14. 05. 2013 (doručené PZ 13. 02. 2017)

- súd zaslal podanie žalobcov zo dňa 26. 11. 2015 (oprava časti návrhu) na vedomie právnenému zástupcovi žalovaných (doručené 21. 03. 2017)

02. 03. 2017 – bolo súdu doručené vyjadrenie žalobkýň v 1. a 2. rade zo dňa 28. 02. 2017 k vyjadreniu žalovanej

14. 03. 2017 – bolo zaslané vyjadrenie právneho zástupcu žalobkýň v 1. a 2. rade k vyjadreniu žalovanej zo dňa 28. 02. 2017 na vedomie právneho zástupcovi žalovanej (prevzal 23. 03. 2017)

31. 03. 2017 – žiadosť o informáciu o stave konania, Okresný súd Bratislava V žiada informácie o stave konania k spisu sp. zn. 1 CbZm/219/2015

05. 04. 2017 – oznámenie o stave konania zaslané na Okresný súd Bratislava V

15. 05. 2017 – uznesenie č. k. 18 C 48/2014-104 podľa § 167 ods. 4 C. s. p.; súd vyzval žalovaného, aby sa vyjadrili k vyjadreniu žalobcov zo dňa 02. 03. 2017 (doručené PZ 08. 06. 2017)

31. 10. 2017 – zákonný sudca stanovil termín pojednávania na 12. 12. 2017 o 11. hod na Okresnom súde Bratislava I a predvolal účastníkov na pojednávanie...“

Predsedička okresného súdu vo svojom stanovisku súčasne uviedla, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Sťažovateľky vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu z 15. decembra 2017 (doručenom ústavnému súdu 20. decembra 2017) okrem iného uviedli:

„Máme za to, že sťažovateľky neprispeli k prietahom tak, ako tvrdí OS BA I., a to z dôvodu, že uvedené vady návrhu boli odstránené na výzvu súdu zo dňa 26. 10. 2015 v lehote 20 dní, teda do uplynutia času určeného samotným súdom. Podanie, ktorým sťažovateľky odstránili predmetné vady bolo doručené súdu dňa 26. 11. 2015 a od tohto dátumu súd nevykonal žiaden úkon až do podania sťažnosti na prietahy v konaní, na ktorú OS BA I. reagoval upovedomením o spôsobe vybavenia sťažnosti doručeným dňa 27. 07. 2016.“

Sťažovateľky tiež ústavnému súdu oznámili, že netrujú na konaní ústneho pojednávania a že súhlasia s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľky sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorých každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľky zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

K základným povinnostiam súdu a sudcu patrí preto aj povinnosť zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník, resp. strana konania obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu do 30. júna 2016 vyplývala z ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (najmä z § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1) a s účinnosťou od 1. júla 2016 vyplýva zo zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), najmä z jeho čl. 17 a § 157 ods. 1. Podľa čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom v konaní, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a podľa § 157 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateliek.

1. Predmetom napadnutého konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 18 C 48/2014 je žaloba o neplatnosť právneho úkonu – zmluvy o pôžičke. V označenom konaní okresného súdu sťažovateľky vystupujú ako navrhovateľky v prvom a druhom rade. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a ktorá nevykazuje znaky skutkovej ani právnej zložitosti.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zastáva názor, že správanie s'ťažovateľiek ako navrhovateľiek v napadnutom konaní v zásade nemalo vplyv na doterajšiu dĺžku konania. S'ťažovateľky na výzvu okresného súdu v súvislosti s odstraňovaním vád ich návrhu reagovali včas a vady návrhu odstránili v lehote určenej okresným súdom (október – november 2015).

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, je postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/04).

Z doterajšieho priebehu napadnutého konania popísaného v časti I tohto nálezu (z predloženého spisu, zo s'ťažnosti, ako aj z vyjadrenia okresného súdu a z priloženej chronológie úkonov spracovanej zákonnou sudkyňou vo veci) vyplýva, že toto konanie je poznačené obdobiami neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu v období od doručenia návrhu okresnému súdu 6. marca 2014 do 26. októbra 2015, t. j. počas 19 mesiacov. Predchádzajúce obdobie súvisiace s riešením otázky miestnej príslušnosti súdu od pôvodného doručenia návrhu navrhovateľiek Okresnému súdu Žilina 12. apríla 2013, vedeného na tomto súde pod sp. zn. 17 C 115/2013 a postúpeného ešte aj Okresnému súdu Bratislava II takisto síce spadá do relevantnej doby konania o veci s'ťažovateľiek, nemožno ho však pripísať na ťarchu okresného súdu.

V uvedenom období od marca 2014 do decembra 2015 dochádzalo na strane okresného súdu iba k zmenám v pridel'ovaní tejto veci zákonnému sudcovi, na jediný procesný úkon okresného súdu (výzva na odstránenie vád návrhu z 26. októbra 2015)

v tomto období sťažovateľky reagovali opravou návrhu v určenej lehote, t. j. 26. novembra 2015.

Prevažnú časť úkonov okresného súdu uvedených v chronológii nemožno považovať za procesné úkony, ktoré majú bezprostredný význam vo vzťahu k rozhodovaniu vo veci samej, pretože sa týkajú odpovedí na žiadosti o informáciu o stave konania zo strany iného súdu (Okresný súd Bratislava V) v rámci súčinnosti (ide o opakované oznámenia o stave konania v obdobiach september – október 2015, apríl – júl 2016 a marec – apríl 2017).

V období od 4. decembra 2015 do 31. októbra 2017 okresný súd iba sporadicky sprostredkúval vzájomné vyjadrenia účastníkov konania (počas roku 2017), postúpil spis predsedníčke okresného súdu pre účely vybavenia sťažnosti na prietahy v konaní (4. júl 2017) a stanovil termín pojednávania na 12. december 2017.

Ústavný súd konštatuje, že pojednávanie, ktoré okresný súd nariadil na 12. december 2017, bolo odročené na 8. február 2018 (na základe ospravedlnenia zástupcov obidvoch procesných strán nezávisle od seba).

Vo vzťahu k „ospravedlňujúcej“ argumentácii zákonnej sudkyne (s. 8) ústavný súd poukazuje na svoju predchádzajúcu judikatúru [napr. I. ÚS 23/03, II. ÚS 311/06, IV. ÚS 436/2013), nadväzujúcu na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva)], podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý fyzická (alebo právnická) osoba požiadala o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy,

a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Na základe uvedeného ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010) vychádzajúc predovšetkým z povahy vecí, zo samotnej dĺžky napadnutého konania viac ako štyri a pol roka, ale aj z priebehu konania v tomto období poznačenom neefektívnou a neúmernou dĺžkou základných procesných úkonov okresného súdu (ako aj faktickou nečinnosťou od 6. marca 2014 do 4. decembra 2015), ktorý dosiaľ nedokázal vyhodnotiť právnu situáciu sťažovateľiek a neuskutočnil žiadne pojednávanie vo veci, dospel k záveru, že v namietanom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 18 C 48/2014 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľiek na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, a keďže napadnuté konanie okresného súdu nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti meritórne skončené, ústavný

súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu konať vo veci sťažovateľiek vedenej pod sp. zn. 18 C 48/2014 bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľky sa domáhajú priznania finančného zadost'účinenia v sume 2 000 € každej z nich, ktoré odôvodňujú skutočnosťou, že okresný súd doteraz neposkytol ochranu porušenému a ohrozenému základnému právu, čím bezdôvodne spôsobuje zbytočné prietahy v konaní.

Cieľom finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'účinenia. Pri určení finančného zadost'účinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'účinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 18 C 48/2014, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľiek nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne

skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € každej zo sťažovateľiek za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom Mgr. Dr. Antonom Kušnírom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľky žiadali, aby im bola priznaná úhrada trov konania v sume 459,68 €. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2016, ktorá bola 884 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v zmysle § 1 ods. 3 a § 13 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné znížiť o 50 %, pretože ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb. Keďže v predmetnej veci ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch sťažovateľiek, výška základnej tarifnej odmeny po znížení o 50 % predstavuje sumu 294,66 €. Trovy právneho zastúpenia spolu s režijným paušálom 2 x 8,84 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) tak spolu predstavujú sumu 312,34 €.

Priznanú úhradu trov právneho konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2018